

Ze života JČMF

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 51 (2006), No. 4, 349--351

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/141334>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 2006

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

k tomu, aby som upozornil na skromnú pamätnú tabuľu nachádzajúcu sa v rohu budovy MFF UK na Malostranskom námestí:

ZDE NA ŠKOLE SVATOMIKULÁŠSKÉ PŮSOBIL
JIŘÍ TRANOVSKÝ — TRANOSCIUS
* 1592 V TĚŠINĚ † 1637 V LIPT. SV. MIKULÁŠI
JEHO KANCIONÁL CITHARA SANCTORUM Z R. 1636
SE STAL ZDROJEM DUCHOVNÍ A NÁRODNÍ SÍLY
A SYMBOLEM JEDNOTY ČESKOSLOVENSKÉ

Ťažko doceniť, čo znamenal Tranovského počín pre rozvoj slovenskej kultúry, ba i pre jej samotnú existenciu. Cithara sanctorum, písaná v spisovnej reči zrozumiteľnej slovenskému pospolitému ľudu, bola jedným z najvýznamnejších mostov medzi ním a špičkou európskej kultúry. Veď z kancionála našich predkov vyvierala tá istá pieseň, akou sa inšpiroval Johann Sebastian Bach vo svojich Matúšových pašiach, či Vianočnom oratóriu.

Cithara sanctorum tiež udržiavala v srdciach našich predkov vieru a nádej a túžbu po slobode:

„Přijde-li na zmatek,
čest, hrdlo, statek,
nechť sobě mají,
nic tím nezískají,
nebes nám však nechají.“

Je preto symbolické, že na mieste niekdajšieho Tranovského pôsobiska sídli už niekoľko desaťročí Matematicko-fyzikálna fakulta Univerzity Karlovej. Fakulta, ktorej jednou z najdôležitejších úloh je pestovanie slobody myslenia a výchova žiakov k hľadaniu pravdy. Pravdy, ktorá nepodlieha silám mocných ani vplyvu bohatých.

Beloslav Riečan

JUBILEA

60 let

RNDr. MILAN ŠTĚDRÝ, CSc. (Praha)
11. 1. 2007

Prof. RNDr. JANA ŠAFRÁNKOVÁ, CSc.
(Praha)
12. 1. 2007

PETR TOBIŠKA (Hradec Králové)
13. 1. 2007

Prof. RNDr. PAVEL BURDA, CSc. (Praha)
14. 1. 2007

VLADIMÍR LEŠOVSKÝ (Brno)
21. 1. 2007

RNDr. HYNEK KOUTNÝ (Opava)
24. 1. 2007

LIBUŠE KUBÍNOVÁ (Plzeň)
28. 1. 2007

RNDr. ALICE VALKÁROVÁ, DrSc. (Praha)
30. 1. 2007

Prof. RNDr. ZDENĚK NĚMEČEK, DrSc.
(Praha)
2. 2. 2007

PhDr. LIBUŠE HUBÁČKOVÁ (Praha)
3. 2. 2007

Ing. LADISLAV BÁRDOŠ, CSc. (Praha)
6. 2. 2007

MARIE POLÁČKOVÁ (Pardubice)
11. 2. 2007

Prof. RNDr. LUBOMÍR SKÁLA, DrSc.
(Praha)
26. 2. 2007

JOSEF PROKEŠ (České Budějovice)
27. 2. 2007

RNDr. JAN ÁMOS VÍŠEK, CSc. (Praha)
27. 2. 2007

RNDr. PAVLA ZIELENIECOVÁ, CSc. (Praha)
6. 3. 2007

Mgr. MARIE TICHÁ, CSc. (Praha)
8. 3. 2007

RNDr. JAN JÍLEK (Jihlava)
13. 3. 2007

RNDr. VLASTIMIL BĚLINA (Pardubice)
17. 3. 2007

65 let

RNDr. PETR DOLANSKÝ (Plzeň)
1. 1. 2007

Prof. RNDr. Jiří BIČÁK, DrSc. (Praha)
7. 1. 2007

Doc. Ing. ANTONÍN NOVOTNÝ, DrSc.
(Praha)
12. 1. 2007

Prof. RNDr. DEMETER KRUPKA, DrSc.
(Opava)
22. 1. 2007

Ing. PAVEL NOVÁK, CSc. (Praha)
27. 1. 2007

RNDr. EVA NOVÁKOVÁ (Praha)
5. 2. 2007

Prof. RNDr. LADISLAV BICAN, DrSc.
(Praha)
16. 2. 2007

Doc. RNDr. OLDŘICH NOVOTNÝ, CSc.
(Praha)
27. 2. 2007

RNDr. ANTONÍN SOCHOR, DrSc. (Praha)
1. 3. 2007

RNDr. VLADIMÍR STARÝ, CSc. (Praha)
12. 3. 2007

Doc. RNDr. PAVEL DAVID, CSc.
(České Budějovice)
18. 3. 2007

Prof. RNDr. VILÉM MÁDR, CSc. (Ostrava)
28. 3. 2007

70 let

Doc. RNDr. MARTIN ČERNÝ, CSc. (Praha)
15. 1. 2007

RNDr. MILAN RYŠAVÝ (Pardubice)
15. 1. 2007

Doc. RNDr. VĚRA BURÝŠKOVÁ, CSc.
(Praha)
19. 1. 2007

RNDr. VLADIMÍR ROSKOVEC, CSc. (Praha)
22. 1. 2007

Doc. RNDr. LADISLAV NEBESKÝ, CSc.
(Praha)
28. 1. 2007

RNDr. ZDENĚK ŠIMŠA, CSc. (Praha)
29. 1. 2007

Prof. RNDr. BOHUSLAV SEKERKA, CSc.
(Praha)
4. 2. 2007

Prom. fyz. VLADIMÍR KOHOUT (Praha)
13. 2. 2007

Doc. RNDr. ČENĚK ZLATNÍK, CSc. (Praha)
23. 2. 2007

Ing. JITKA POLANSKÁ (Praha)
5. 3. 2007

Ing. OTOKAR DRAGOUN, DrSc. (Praha)
15. 3. 2007

Doc. RNDr. LEO BOČEK, CSc. (Praha)
25. 3. 2007

75 let

EVA KUŘINOVÁ (Hradec Králové)
3. 1. 2007

RNDr. JINDŘICH BRANŽOVSKÝ, CSc.
(Plzeň)
14. 1. 2007

BOHDAN SROKA (Jihlava)
7. 3. 2007

80 let

Mgr. Ing. JOSEF LÁNÍČEK, CSc. (Ostrava)
3. 3. 2007

Doc. Dr. JOSEF NOVÁK, CSc. (Praha)
6. 3. 2007

85 let

Ing. OLDŘICH SKOPAL (Brno)
2. 1. 2007

RNDr. SVATOPLUK KRUPIČKA, CSc.
(Praha)
8. 1. 2007

Prof. RNDr. MIROSLAV LAITICH, CSc.
(Olomouc)
22. 2. 2007

Doc. RNDr. JAN SCHWARZ (Brno)
3. 3. 2007

90 let

Prof. Ing. JINDŘICH MIKESKA, DrSc.
(Ostrava)
12. 3. 2007

*Jubilantům srdečně blahopřeje
předsednictvo výboru JČMF*

nové knihy

František Kuřina, Zdeněk Půlpán: Podivuhodný svět elementární matematiky. Elementární matematika čtená podruhé. ACADEMIA, Praha 2006. ISBN 80-200-1366-0, 280 stran.

Nakladatelství ACADEMIA vydalo v letošním roce mimořádně užitečnou a podnětnou knížku renomovaných autorů z Univerzity Hradec Králové. Z její předmluvy očitují dvě věty: „Když jsme končili svá studia na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy v Praze, byli jsme toho názoru, že matematiku si člověk osvojuje soustředěným studiem souboru příslušných definic, vět a jejich důkazů. Dnes jsme přesvědčeni, že každý čtenář si osvojuje matematiku složitějším způsobem: postupně si vytváří vlastní matematický svět na základě představ, které

získává kontakty s matematikou, s jejími pojmy, postupy a aplikacemi.“

Kniha je určena především těm absolventům středních škol, které matematika zaujala, i když z ní leccos z toho, co se ve škole učili, nepochopili. Je souhrnným pohledem na středoškolskou matematiku jako na složku obecného vzdělání a kultury. Od prvních stránek se v ní prolínají momenty všedního dne s jejich kvantitativním postižením aritmetikou a algebrou, okolní svět s jeho pohyblivými objekty zobecněnými geometrií, i hodnocení nejistých či kolektivních dějů, jež má v popisu práce teorie pravděpodobnosti a statistika. Formou desítek citátů z děl filosofů, spisovatelů, přírodovědců, pedagogů a samozřejmě matematiků do knihy vstupuje kultura našich osobních životů i celé společnosti — od starořeckých počátků po současnost.

Všechny kapitoly knihy dokazují — na rozdíl od často slyšených výroků o neužitečnosti matematiky, že bez matematiky se nikdo z nás ve svém životě nemůže obejít; nanejvýš si to může neuvědomovat. Mimořádná pozornost je věnována vizualizaci matematických pojmů a situací; na 280 stranách je přes 270 obrázků, z nichž 14 jsou vtipné kresby Jiřího Slívy.

Knihu tvoří jedenáct samostatných a ucelených kapitol, věnovaných postupně množinám, číslům, relacím, metrickým prostorům, kalkulům, vektorovým prostorům, jazykům matematiky, pravděpodobnosti a statistice, a konečně vnímání matematiky spolu s historickým zamyslením. V jednotlivých kapitolách je vždy připomenuto hlavní téma, následují potřebné definice, často formou pří-